

Степанюк Анастасія Олександрівна

студентка 17 групи ННІ педагогіки

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Сорочинська Оксана Андріївна

викладач кафедри зоології

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

СПІВПРАЦЯ СІМ'Ї ТА ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В ПОЛЕГШЕННІ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ ДО САДОЧКА

Становлення людини, як особистості, активного члена суспільства залежить від фізичного, психічного, морального та інтелектуального розвитку. Якісні зміни у формуванні дитячого організму відбуваються у результаті процесів: росту (збільшення числа і розмірів клітин), диференціації органів і тканин, формоутворення. Обов'язковою складовою розвитку дитини є процес соціалізації, який активно відбувається у ранньому дитинстві, і вирішальна роль у цьому належить дошкільним закладам освіти. Основним механізмом соціалізації є пристосування, адаптація людини до змінних умов внутрішнього і зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень. Незважаючи на безліч науково-методичних робіт проблема адаптації дитини до умов дошкільного закладу є досить актуальною. Типи адаптації досліджені у роботах В.М. Белкіної, В.М. Гурова, С.М. Теплюк та ін.; питання соціальної адаптації дошкільника висвітлені у працях С.У. Гончаренко, О.Л. Кононко, В.І. Розова.

Враховуючи великий доробок учених із даної проблеми, недостатньою мірою висвітлено питання співпраці сім'я і дошкільного закладу у полегшенні процесу адаптації дитини до садочка. Тому, **мета нашої роботи** систематизувати та виокремити основні дії батьків і працівників дошкільної установи у полегшенні процесу адаптації дитини до садочка.

Результати дослідження. Вступаючи в дошкільний заклад, дитячий організм повинен пристосуватися до особливого, відмінного від домашнього

середовища існування (інтер'єр групи, зустріч із незнайомими дорослими, відсутність близьких, одночасне перебування великої кількості одноліток, новий режим дня, харчування, температура та ін..).

Процес адаптації до умов дошкільного навчального закладу (ДНЗ) у кожної дитини відбувається по-різному. Причиною цього є вік дитини, тип вищої нервової діяльності, стан здоров'я, стиль виховання в сім'ї, рівень розвитку в дитини ігрових навичок, її контактність, досвід спілкування з дорослими та ровесниками, доброзичливість, емоційна залежність від матері та близьких людей тощо [3, с. 12].

Під час адаптації дитини до умов ДНЗ в першу чергу у неї порушуються функції, пов'язані із задоволенням органічних потреб (сон, апетит), активність у грі, мовлення, взаємини з дітьми та дорослими.

Плавний та безболісний процес адаптації дитини до нових умов життя дошкільного закладу можливий лише за умови спільної, злагодженої роботи батьків і працівників дошкільного навчального закладу, а саме: вихователів, психологів, медпрацівників. Для цього, кожному із учасників даного процесу потрібно докласти значних зусиль, і створити необхідні умови.

Найвагоміший внесок у процес адаптації дитини роблять батьки. Підготовку дитини до вступу в дошкільний заклад вони повинні починати відразу після народження, а найінтенсивніше це робити в останнє півріччя перед вступом у дошкільний заклад. З цією метою батьки вдома зобов'язані дотримуватися сталого режиму дня (прийом їжі, сон, період неспання), формувати навички самообслуговування (одягатися та роздягатися, складати свій одяг, самостійно їсти, відвідувати туалет, мити руки), спілкуватися з іншими дітьми та дорослими, загартовувати та проводити профілактичні заходи захворюваності.

Не менш важливим процесом підготовки дитини до садочка є зацікавити, викликати бажання ходити в садочок. Для цього батьки можуть розповісти, що в садочку багато іграшок, весело, цікаво; спостерігати за грою дітей на груповому майданчику; відвідати будівлю ДНЗ.

Однією з обов'язкових умов успішної адаптації дитини є її задовільний стан здоров'я (фізичний та психічний). Перед вступом у дошкільний заклад дитина повинна пройти медичну комісію. Якщо у результаті медогляду виявляються якісь захворювання, то їх до початку відвідування ДНЗ потрібно підлікувати.

Лише після досягнення позитивного результату з вище зазначеного можна переходити до наступного етапу підготовки дитини до умов садочка, збору інформації про дошкільний заклад і потенційних вихователів. Дану інформацію можна отримати у дитячому садочку від завідуючого, методиста або засіданні «Клуб для батьків», батьківських зборах, інформаційних стендах садочка [3, с. 29].

На інформаційних стендах батьки можуть ознайомитися з переліком документів для вступу дитини до ДНЗ, порадами для батьків, діти яких уперше підуть до дитячого садочка, інформацією про розпорядок дня та порадами щодо адаптації розпорядку дня вдома, особливості протікання процесу адаптації дитини [1, с. 17-18].

Під час батьківських зборів батьки отримують інформацію про організацію життя у садочку, правильне харчування, основні режимні моменти, освітні програми навчально-виховного процесу, загартування дітей, профілактику респіраторних захворювань та вірусних інфекцій, процес формування гігієнічних навичок і самообслуговування, особливості протікання процесу адаптації та ін..

Визначившись із дошкільним закладом та ознайомившись із необхідною інформацією, батьки можуть знайомити дитину з вихователями та співробітниками дошкільного закладу. Для цього можуть бути організовані індивідуальні консультації, спільні прогулянки з дітьми групи, відкриті свята («Новий рік», «Свято осені» та ін..).

З метою успішного процесу адаптації дитини до умов дошкільного закладу вихователь зобов'язаний заздалегідь познайомитися з батьками дитини, налагодити довірливі стосунки, дізнатися про стан фізичного, психічного

розвитку дитини, рівень сформованості культурно-гігієнічних навичок та особливостей виховання у сім'ї. Під час бесіди з'ясувати характерні риси поведінки дитини, її схильності та інтереси. Це можна зробити при допомозі індивідуальних бесід, анкетування чи тестування батьків.

Щоб полегшити дитині-новачку пристосуватися до нових умов, вихователі, створюють необхідні умови в групі наблизивши їх до домашніх (розвивально-ігрове середовище, місце для переодягання, прийому їжі, сну). Таким дітям персонал групи приділяє максимум уваги і часу, без поспіху годує, укладає спати (можна заспівати пісеньку, погладити по голівці) [2, с. 61]. Для опанування дітьми навичками самообслуговування, зняття збудження, занепокоєння, напруження вихователі організовують спеціальні вправи, розваги, ігри (рухливі, пальчикові, та з природнім матеріалом (водою, піском, глиною)), протягом дня дозволяють малювати, а під час занять слухати музику, казки. Гра допомагає встановити довірливі та приязні стосунки, зблизити дитину з дорослими та іншими дітьми, покращити настрій. Вихователь під час гри може обійняти, приголубити, пожаліти дитину. Спілкування з кожною дитиною у продовж дня дозволяє їй почуватися захищеною, впевненою, спокійною, ініціативною.

Важлива роль у полегшенні адаптації дитини належить співпраці батьків і вихователів із практичним психологом і медичною сестрою дошкільного закладу.

Ефективна робота психолога залежить від достатності інформації про батьків, житлові умови, стиль виховання в сім'ї, особливості спілкування між членами сім'ї, особистісні характеристики дитини, її режим дня вдома, переважний настрій тощо [2, с. 57-58].

На основі адаптаційного листка та карти нервово-психічного розвитку дитини психолог аналізує процес адаптації та визначає основні напрямки у його полегшенні.

Також, практичний психолог дошкільного закладу розробляє індивідуальні й групові заняття із дітьми, спрямовані на зняття знервованості, напруження,

розвитку вміння встановлювати контакт при спілкуванні з іншими людьми, емоцій малюка. Окрім цього проводить консультації, бесіди та тренінги із батьками і вихователями з проблем адаптації та поведінки дитини; порушень стилю спілкування з дитиною та її виховання. Психолог може організовувати семінари «Таємниці адаптації: крок за кроком», «Співпраця сім'ї і дошкільного закладу у полегшенні адаптації дитини» [2, с. 59].

У свою чергу, медичний працівник консультує батьків із питань здоров'я та рівня фізичного розвитку дитини. Під час бесід з вихователями приділяє увагу створенню у групі комфортного емоційного, температурно-повітряного мікроклімату, нагадує про неможливість насильного годування, укладання спати, проведення оздоровчих процедур, загартування.

З метою зняття напруження, розслаблення, підвищення емоційного стану дитини медсестра може використовувати аромо- і фітотерапію, масаж, водні процедури, спеціальні оздоровчі ігри.

Висновки. Отже, проаналізувавши наукову літературу присвячену проблемі адаптації дитини до умов дошкільного закладу, можна констатувати, що цей процес є керованим і значною мірою залежать від злагодженої співпраці батьків і працівників дошкільного закладу.

Перспективи подальших розвідок потрібно спрямувати у напрямку дослідження залежності процесу адаптації до умов ДНЗ від рівня розвитку центральної нервової системи дитини.

Література

1. Ільченко Т. Беремо участь в адаптації нових вихованців до умов дошкільного закладу: крок за кроком // Медична сестра дошкільного закладу - №0. – 2011. – С. 16-24
2. Організація роботи з дітьми раннього віку / уклад. Л.А. Швайка, Г.В. Гаркуша – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 223 с.
3. Таємниці адаптації. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Третій рік життя [Текст] / авт.-уклад. О.С. Нурєєва, З.І. Шейнфельд. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2008. – 160 с.